

sa

Sektorske_analize

eiz ekonomski
institut
zagreb

studen 2017. broj 57 godina 6

ISSN: 1848-8986

hr
HIGIENICNI IZVJEŠTAJI

Turizam

Autorica **Ivana Rašić Bakarić**

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

2016. godinu obilježili su izvrsni turistički rezultati – ostvareno je 78,0 milijuna noćenja i 15,6 milijuna dolazaka turista, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja rast od 9,0 odnosno 8,7 posto.

_14 Najveća trgovačka društva

Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava ovog sektora u 2016. godini iznosili su 5,7 milijardi kuna i bili veći za 10,9 posto u odnosu na prethodnu godinu. Deset najvećih trgovačkih društava turističkog sektora u 2016. godini ostvarilo je kumulativnu dobit od 1,1 milijarde kuna.

_17 Izvještaj sa Zagrebačke burze

U sastavu burzovnog indeksa Zagrebačke burze CROBEX nalaze se dva trgovačka društva iz turističkog sektora i to Arena Hospitality Group d.d. [s težinom u indeksu 9,81 posto] i Valamar Riviera d.d. [s težinom u indeksu 9,56 posto].

_18 Svjetski turizam u 2016. godini

Broj dolazaka stranih turista u 2016. godini dosegnuo je brojku od 1,235 milijardi. Najveći međugodišnji rast dolazaka stranih turista u 2016. godini bilježe Azija i Pacifik [8,6 posto] te Afrika [8,1 posto], iza kojih slijede Sjeverna i Južna Amerika [3,5 posto] te Europa [2 posto].

_21 Turizam u Europskoj uniji (EU-28)

Najpopularnija europska turistička destinacija za strane turiste i u 2016. godini bila je Španjolska s ostvarenih 294,6 milijuna noćenja, zatim slijedi Francuska sa 123,9 milijuna noćenja i Ujedinjeno Kraljevstvo sa 118 milijuna noćenja.

_24 Turizam u Hrvatskoj u 2017.

Prema podacima Ministarstva turizma hrvatski je turizam u razdoblju od siječnja do rujna ostvario rekordnu brojku od 100 milijuna noćenja. Najveći broj noćenja ostvaren je u Istarskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji.

_26 Zaključak

Za očekivati je da i turistička sezona 2018. za Hrvatsku bude uspješna. Hrvatska je turistička destinacija s velikim potencijalom, u kojoj pored velikog broja stalnih gostiju postoji i velik broj potencijalnih turista koje bi trebalo privući i upoznati s turističkom ponudom.

Glavni sektorski pokazatelji

“U Hrvatskoj je u 2016. godini ostvareno 78,0 milijuna noćenja i 15,6 milijuna dolazaka turista, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja rast od 9,0 odnosno 8,7 posto.

U 2016. godini ostvareni su iznimno dobri turistički rezultati; fizički pokazatelji ostvarenih dolazaka i noćenja turista premašili su rekordne vrijednosti iz 2015. godine (slika 1). Ostvareno je 78,0 milijuna noćenja i 15,6 milijuna dolazaka turista, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja rast od 9,0 odnosno 8,7 posto. Noćenja stranih gostiju bilježe višu međugodišnju stopu rasta (9,0 posto) od noćenja domaćih gostiju koja bilježe rast od 2,0 posto (slika 2). Nadalje, broj stalnih postelja približio se brojcima od jedne tisuće, što predstavlja porast od 4,4 posto na godišnjoj razini. U prosjeku su se turisti u Hrvatskoj u 2016. godini zadržavali 5 noći, što je na razini 2015. godine. Usprkos trendu snažnog rasta broja noćenja i dolazaka turista prisutnom od 2000. do 2016. godine, prosječna dužina zadržavanja turista postepeno se smanjuje (slika 2). Za razliku od 2000. godine kada je prosječni turist u Hrvatskoj boravio 5,8 dana, 2016. godine boravio je 5,2 dana. Prema emitivnim tržištima u strukturi gostiju prevladavaju turisti iz Njemačke (16,45 posto), Slovenije (9,4 posto), Austrije (9,0 posto), Italije (8,1 posto) i Poljske (5,5 posto).

Tablica 1.
Glavni sektorski pokazatelji

Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka.

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj noćenja (u milijunima)	60,4	62,7	64,8	66,5	71,6	78,0
Prihodi od turizma (u milijardama eura)	6,6	6,8	7,2	7,4	7,96	8,6
Udio djelatnosti u BDP-u (u %)	3,7	3,9	4,4	4,5	4,7	n.p.
Udio zaposlenih (% ukupnog broja)	6,0	6,2	6,4	6,7	6,6	6,9
Udio djelatnosti u izvozu (u %)	35,0	35,9	37,3	36,1	35,1	35,2
Udio noćenja u Istri (% noćenja)	33,9	34	30	29,4	29,3	28,5
Broj stalnih postelja (u tisućama)	852,4	805,5	872,2	898,7	942,8	993,4

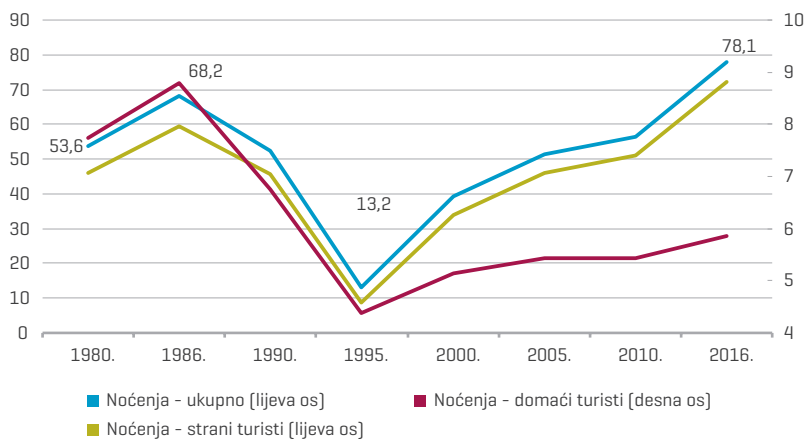
Positivna kretanja hrvatskog turizma potvrđuju i financijski pokazatelji. Ukupni prihodi u turizmu od stranih gostiju u 2016. godini iznosili su 8,63

SEZONALNOST HRVATSKOG TURIZMA POTVRĐUJE PODATAK DA SE 85,8 POSTO UKUPNOG BROJA NOĆENJA U 2016. GODINI OSTVARILO TIJEKOM LIPNJA, SRPNJA, KOLOVOZA I RUJNA.

milijarde eura, što je za 673 milijuna eura više u odnosu na 2015. godinu. Devizne prihode od turizma gotovo u cijelosti čine prihodi od putovanja iz osobnih razloga (98 posto), dok prihodi ostvareni na temelju poslovnih putovanja stranih gostiju čine tek 2 posto ukupnih deviznih prihoda u turizmu.

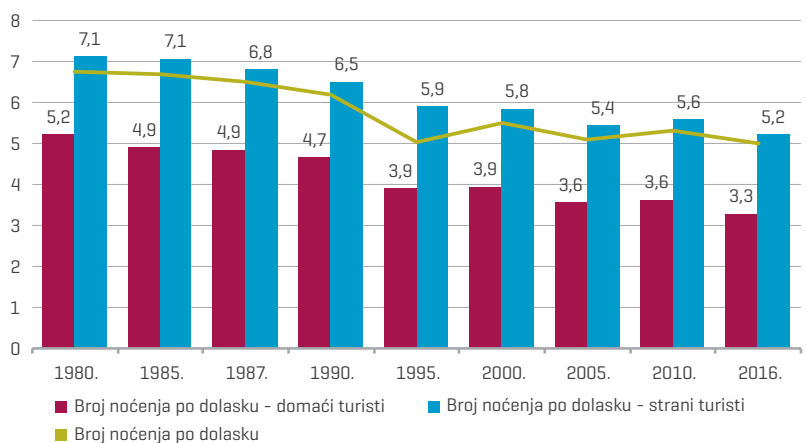
Slika 1.
Noćenja turista u Hrvatskoj (u milijunima), 1980. – 2016.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Slika 2.
Prosječan broj noćenja turista po dolasku, 1980. – 2016.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

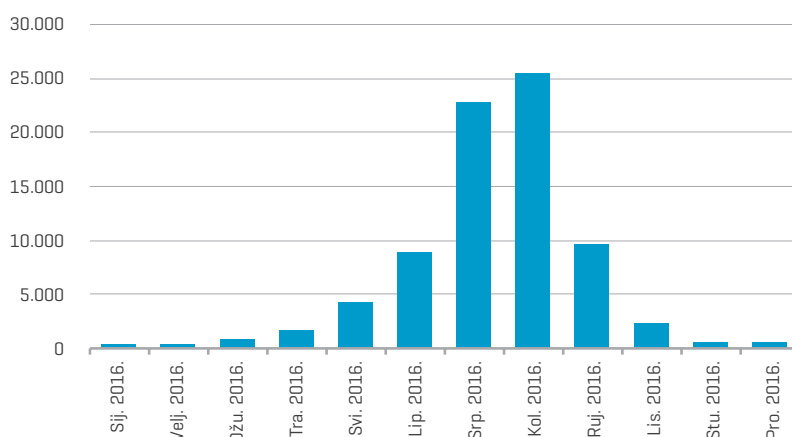

Udio sektora turizma u bruto domaćem proizvodu (BDP-u) Hrvatske prema zadnjim raspoloživim podacima iz 2015. godine iznosio je 4,7 posto. Usporedbe radi, 2012. godine sektor turizma činio je 3,7 posto BDP-a Hrvatske. Povećanje udjela sektora turizma u bruto domaćem proizvodu pokazuje da je turistički sektor značajan pokretač razvoja hrvatskog gospodarstva.

Podatak o postotku ukupnog godišnjeg broja noćenja ostvarenih tijekom lipnja, srpnja, kolovoza i rujna, koji iznosi 85,8 posto ukazuje na izrazitu sezonalnost hrvatskog turizma (slika 3). Pri tome se samo u srpnju i kolovozu ostvari 61,9 posto ukupnih godišnjih noćenja. Premda je sezonalnost obilježje turizma svih mediteranskih zemalja, ona je u Hrvatskoj znatno izraženija te nije samo posljedica ovisnosti hrvatskog turizma o suncu i moru, već je uvjetovana i strukturom smještajnih kapaciteta koju obilježava dominacija privatnog smještaja. Hrvatski turizam obilježava nizak udio hotelskih smještajnih kapaciteta (13,1 posto), dok privatni smještaj čini 50 posto ukupnih smještajnih kapaciteta, a kampovi 20 posto (2016.).

Slika 3.
Kretanje noćenja
turista u Hrvatskoj po
mjesecima, 2016.

Izvor: Ministarstvo turizma.

S godišnjim prosjekom od 94.738 zaposlenih osoba u 2016. godini, sektor turizma u ukupnoj zaposlenosti hrvatskog gospodarstva sudjeluje s relativno visokih 6,9 posto¹. Analizira li se kretanje broja zaposlenih ovog sektora od 2010. do 2016. godine na bazi godišnjih prosjeka, vidljivo je povećanje broja zaposlenih (slika 4). Tako je u usporedbi s 2010. godinom zaposlenost ovog sektora u 2016. godini bila za čak 14,9 posto veća, dok je u odnosu na 2015. godinu povećana za 1,5 posto.

Zaposlenost sektora turizma obilježava iznadprosječni udio obrta i samostalnih djelatnika te izražena sezonalnost. Prema podacima za 2016.

¹ Radi se o godišnjem prosjeku.

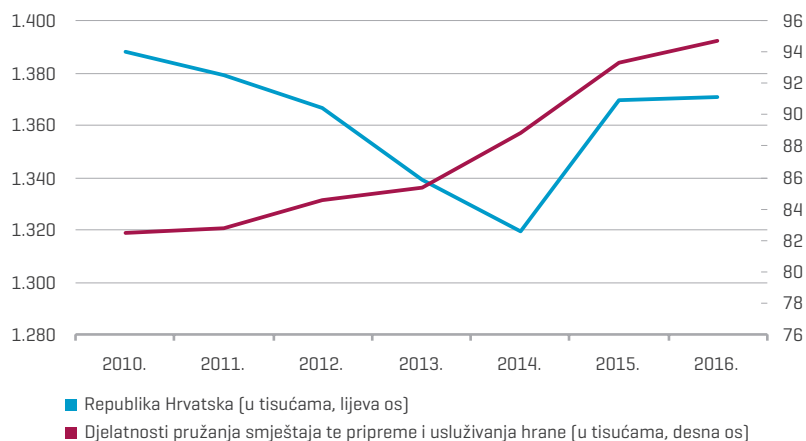
godinu zaposleni kod pravnih osoba čine 66,1 posto ukupne sektorske zaposlenosti, dok zaposleni u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija čine čak 33,9 posto (32.072 zaposlene osobe). Za usporedbu, na razini hrvatskog gospodarstva zaposleni u pravnim osobama u ukupnoj zaposlenosti sudjeluju s 85,9 posto, a zaposleni u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija s tek 14,1 posto. Sezonalni karakter turističkog sektora u Hrvatskoj potvrđuju i podaci o kretanju broja zaposlenih na mjesečnoj razini. Sektor turizma tako najveću zaposlenost bilježi tijekom ljetnih mjeseci (lipanj, srpanj i kolovoz), a najnižu tijekom zimskih mjeseci (prosinac, siječanj i veljača). U razdoblju od lipnja do kolovoza 2016. godine ovaj je sektor na mjesečnoj razini u prosjeku zapošljavao 110.317 osoba, dok je u razdoblju koje uključuje preostale mjeseci u prosjeku zapošljavao 87.911 osoba odnosno 22.406 radnika (20,3 posto) manje.

Slika 4.

Zaposleni u pravnim osobama, obrtu i djelatnostima slobodnih profesija, djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, godišnji prosjek, 2010. do 2016.

Napomena: Podaci o broju zaposlenih od 2015. godine dobiveni su na temelju obrađenih podataka iz obrasca JOPPD.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Tablica 2.

Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom u pravnim osobama u Hrvatskoj, djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića, 2015. i 2016.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

	2015.	2016.
Republika Hrvatska (u kunama)	7.610	7.753
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	6.095	6.326
RH = 100	80,1	82,0
I55 – Smještaj	7.250	7.462
I = 100	119,0	118,0
RH = 100	95,3	96,2
I56 – Djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića	4.595	4.806
I = 100	75,4	76
RH = 100	60,4	62,0

Prosječna mjesečna bruto plaća djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u 2016. godini iznosila je 6.326 kuna. U usporedbi s

NAJVEĆI PORAST BROJA DOLAZAKA I NOĆENJA U 2016. GODINI IMALI SU GOSTI IZ ŠVEDSKE, KOJI SU OSTVARILI PORAST OD 26 POSTO U TURISTIČKIM DOLASCIMA TE PORAST OD 31,3 POSTO U OSTVARENIM NOĆENJIMA.

2015. godinom prosječna bruto plaća isplaćena u ovom sektoru u 2016. godini bila je nominalno veća za 3,8 posto. Prosječna mjesečna bruto plaća isplaćena u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u obje je promatrane godine bila niža od prosjeka gospodarstva. Promotri li se prosječne bruto plaće odvojeno za djelatnost smještaja i djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića [ugostiteljstvo], vidljivo je da su se plaće isplaćene u djelatnosti smještaja tijekom cijelog promatranog razdoblja kretale na razini iznad prosjeka plaća gospodarstva, kao i cjelokupnog sektora turizam i djelatnosti pripreme i usluživanja hrane.

Kao posljedica većeg povećanja dodane vrijednosti od povećanja zaposlenosti sektora, povećava se i produktivnost rada sektora. Produktivnost rada sektora turizma u 2015. godini bila je za 16,8 posto veća u odnosu na 2010. godinu

Tablica 3.
Produktivnost rada u sektoru turizma, 2011. – 2015.

Napomena: Produktivnost rada = BDV/broj zaposlenih.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

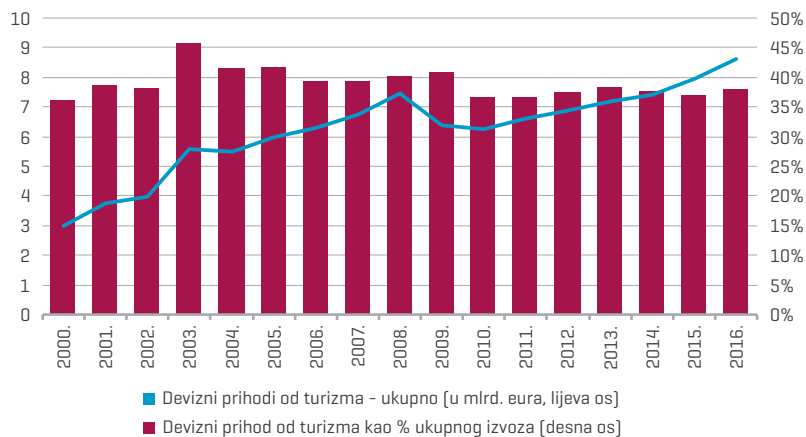
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Proizvodnost rada, u tisućama kuna	149,0	151,0	169,6	167,4	170,0
Verižni indeksi proizvodnosti rada	102,3	101,3	112,3	98,7	101,6

Snažnu izvoznu orijentaciju hrvatskog turizma potvrđuju podaci o udjelu noćenja stranih turista u ukupnim noćenjima. Strani turisti činili su 92,5 posto udjela u ukupnoj strukturi turističkih noćenja u Hrvatskoj u 2016. godini. K tome, oni su u prosjeku boravili duže, 5,2 noći po dolasku, naspram domaćih turista koji su se u prosjeku zadržavali 3,3 noći po dolasku. Prema podacima HNB-a, turistički sektor s deviznim prihodima u visini od 8,6 milijardi eura u 2016. godini čini čak 37,9 posto ukupnog hrvatskog izvoza (slika 5). Nakon što je u 2015. godini došlo do neznatnog smanjenja udjela deviznih prihoda od turizma u ukupnom izvozu, u 2016. godini taj udio bilježi međugodišnji porast u visini od 0,8 postotnih bodova.

Analizira li se kretanje deviznih prihoda od turizma od 2000. do 2016. godine registriranih u bilanci plaćanja Republike Hrvatske, mogu se uočiti tri razdoblja (slika 5). Prvo razdoblje, od 2000. do siječnja 2008. godine, obilježava povećanje deviznih prihoda od turizma i to po prosječnoj godišnjoj stopi od 13,8 posto. Tijekom drugog razdoblja, od 2008. do 2010. godine, pod utjecajem ekonomske krize dolazi do pada turističkog prometa te posljedično i prihoda od međunarodnog turizma. Devizni prihodi od turizma pali su s razine od 7,46 milijardi eura, koliko su iznosili u 2008. godini, na 6,23 milijarde eura u 2010. godini. Tijekom razdoblja od 2010. do 2016. godine devizni prihodi od turizma bilježe kontinuiran rast. Hrvatski turizam u 2016. godini ostvario je devizne prihode u visini od 8,6 milijardi eura, što u usporedbi s 2010. godinom predstavlja rast od 2,4 milijarde eura ili 38,6 posto.

Slika 5.
Devizni prihodi od turizma u Hrvatskoj od 2000. do 2016.

Izvor: Hrvatska narodna banka.

“Devizni prihodi od turizma bilježe kontinuiran rast od 2010. do 2016. godine. U odnosu na 2010. godinu, hrvatski je turizam u 2016. godini ostvario povećanje deviznih prihoda od 2,4 milijarde eura ili 38,6 posto.

Jadranska Hrvatska je i prema dolascima i prema noćenjima najznačajnija hrvatska turistička regija. Na prostoru Jadranske Hrvatske 2016. godine ostvareno je 95,2 posto svih noćenja i 87,1 posto svih dolazaka turista. Za usporedbu, u Kontinentalnoj Hrvatskoj istovremeno se ostvarilo tek 4,8 posto ukupnog broja noćenja i 12,9 posto ukupnog broja dolazaka turista. Zanimljiv je podatak da tri županije ostvaruju čak 67 posto svih noćenja turista u 2016. godini u Hrvatskoj – to su Istarska (23,1 milijun noćenja), Splitsko-dalmatinska (14,9 milijuna noćenja) i Primorsko-goranska županija (14,0 milijuna noćenja) [tablica 4].

U odnosu na turistički izvanrednu 2015. godinu u Jadranskoj Hrvatskoj je 2016. godine zabilježen porast broja noćenja od 8,3 posto, a u Kontinentalnoj Hrvatskoj (bez Grada Zagreba) od 12,3 posto. Izvršne turističke rezultate bilježi i Grad Zagreb s međugodišnjim rastom noćenja turista od 12,2 posto [tablica 4]. Gledano na županijskoj razini, pad broja noćenja u 2016. godini u odnosu na 2015. zabilježen je samo u Varaždinskoj (1 posto) i Međimurskoj

županiji (13,5 posto). Istovremeno na području Jadranske Hrvatske najveći međugodišnji porast ukupnog broja noćenja bilježe Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska županija, u visini od 12,0 i 11,3 posto. Najveći porast broja noćenja turista ostvaren je u Koprivničko-križevačkoj županiji te Krapinsko-zagorskoj županiji (tablica 4).

Tablica 4.
Broj noćenja turista po županijama, u tisućama, 2015. i 2016.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Županija	Noćenja (000)		
	2015.	2016.	Indeks promjene 2016. 2015.
Istarska	20.966,6	23.128,2	110,3
Splitsko-dalmatinska	13.288,8	14.881,7	112,0
Primorsko-goranska	13.070,1	13.989,6	107,0
Zadarska	7.816,9	8.209,9	105,0
Dubrovačko-neretvanska	6.135,9	6.827,8	111,3
Šibensko-kninska	4.822,5	4.990,8	103,5
Ličko-senjska	2.198,3	2.323,1	105,7
Grad Zagreb	1.804,3	2.023,7	112,2
Karlovačka	395,3	466,4	118,0
Krapinsko-zagorska	215,8	283,4	131,3
Osječko-baranjska	158,2	172,9	109,3
Varaždinska	129,9	128,6	99,0
Zagrebačka	111,6	128,3	114,9
Međimurska	127,2	110,0	86,5
Vukovarsko-srijemska	94,5	102,2	108,1
Sisačko-moslavačka	82,2	84,3	102,5
Bjelovarsko-bilogorska	62,9	67,7	107,6
Brodsko-posavska	42,9	46,0	107,3
Koprivničko-križevačka	28,0	39,7	141,9
Virovitičko-podravska	28,9	30,8	106,7
Požeško-slavonska	24,4	25,9	106,4

“ Najpopularnije turističke destinacije u Hrvatskoj u 2016. godini bili su Dubrovnik s 3,4 milijuna noćenja, Rovinj s 3,3 i Poreč s 2,9 milijuna noćenja.

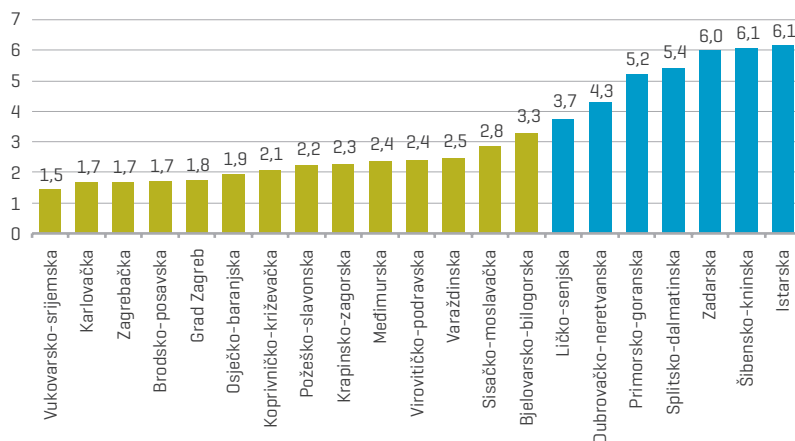
Osim što turistička odredišta Jadranske Hrvatske posjećuje znatno veći broj turista, turisti se u njima u prosjeku i znatno duže zadržavaju (slika 6). U obalnim turističkim destinacijama turisti su u 2016. godini u prosjeku boravili 5,4 noći, dok su u destinacijama Kontinentalne Hrvatske boravili znatno kraće, u prosjeku 1,8 noći. Turisti su se najkraće zadržavali u Vukovarsko-srijemskoj županiji (1,5 noći), a najduže u Istarskoj i Šibensko-kninskoj županiji (6,1 noć) (slika 6).

Gledano na razini pojedinačnih destinacija Jadranske Hrvatske, čak 23 obalne destinacije 2016. godine bilježe više od milijun noćenja turista (tablica 5). Rekordan broj noćenja turista pritom bilježi Dubrovnik (3,4

milijuna), iza kojeg slijede Rovinj s 3,3 i Poreč s 2,9 milijuna noćenja. Turisti su se u prosjeku najkraće zadržavali u Splitu [2,9 noći], Dubrovniku [3,4 noći] i Zadru [3,7 noći], dok su najduže boravili u Ninu [8,1 noć], Tar-Vabrigi [7,7 noći] i Funtani [7,6 noći].

Slika 6.
Prosječna dužina boravka turista po županijama, 2016.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Tablica 5.
Destinacije Jadranske Hrvatske sa zabilježenih više od milijun noćenja turista u 2016. godini

Izvor: Sistematizacija i izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

	Dolasci	Noćenja	Prosječna duljina boravka u noćima
Dubrovnik	987.567	3.371.075	3,4
Rovinj	561.023	3.329.703	5,9
Poreč	511.898	2.925.510	5,7
Medulin	365.547	2.410.444	6,6
Umag	408.213	1.960.834	4,8
Mali Lošinj	272.793	1.877.643	6,9
Split	583.041	1.717.396	2,9
Crikvenica	307.862	1.687.466	5,5
Pula	330.950	1.606.582	4,9
Tar-Vabriga	207.623	1.598.574	7,7
Zadar	421.130	1.550.495	3,7
Šibenik	291.242	1.526.777	5,2
Funtana	199.484	1.512.243	7,6
Novalja	220.490	1.414.956	6,4
Makarska	218.272	1.346.104	6,2
Labin	206.666	1.253.394	6,1
Opatija	413.848	1.252.687	3,0
Rab	169.658	1.246.698	7,3
Krk	195.184	1.128.183	5,8
Novigrad	207.677	1.092.515	5,3
Vodice	190.614	1.064.346	5,6
Baška Voda	148.146	1.050.319	7,1
Nin	127.598	1.028.263	8,1

Promatrajući turistički promet ostvaren na razini destinacija Kontinentalne Hrvatske, najviše noćenja u 2016. godini bilježi Grad Zagreb – 2,0 milijuna [tablica 6]. Nakon Zagreba slijedi Rakovica s 254,8 tisuća noćenja te Tuhelj sa 113,1 tisuću noćenja turista. Zanimljiv je podatak da od ukupno 336 gradova i općina na području Kontinentalne Hrvatske tek njih 16 ostvaruje više od 30.000 noćenja.

Tablica 6.
Destinacije
Kontinentalne Hrvatske
sa zabilježenih više od
30.000 noćenja turista u
2016. godini

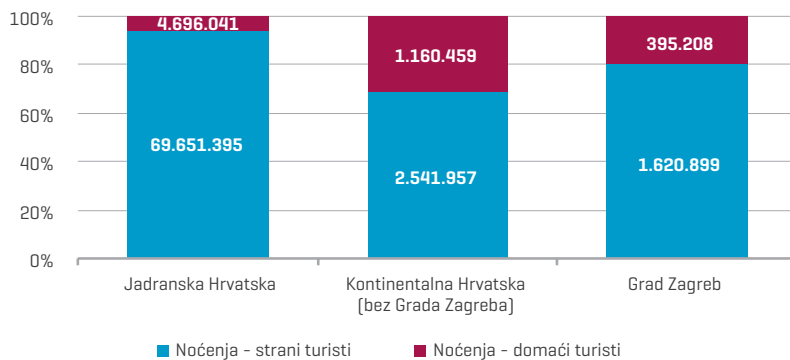
Izvor: Sistematizacija i izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

	Dolasci	Noćenja	Prosječna duljina boravka u noćima
Grad Zagreb	1.152.598	2.016.017	1,7
Rakovica	151.886	254.825	1,7
Tuhelj	47.243	113.077	2,4
Osijek	46.522	87.961	1,9
Slunj	45.165	78.882	1,7
Sveti Martin na Muri	28.622	75.297	2,6
Topusko	15.462	55.318	3,6
Varaždin	24.533	49.807	2,0
Daruvar	12.005	48.632	4,1
Krapinske Toplice	14.601	47.124	3,2
Stubičke Toplice	16.706	45.594	2,7
Vukovar	34.233	44.377	1,3
Varaždinske Toplice	8.859	44.295	5,0
Vinkovci	22.431	39.463	1,8
Velika Gorica	23.635	33.143	1,4
Slavonski Brod	16.641	30.412	1,8

Struktura turističke potražnje na razini prostornih cjelina Jadranske Hrvatske, Grada Zagreba i Kontinentalne Hrvatske bez Grada Zagreba prikazana je na slici 7. Iz slike je vidljivo da strani turisti prevladavaju u strukturi noćenja i dolazaka turista na prostoru sve tri prostorne cjeline. Prema podacima za 2016. godinu noćenja stranih turista čine 93,7 posto svih noćenja turista u Jadranskoj Hrvatskoj, a 80,4 posto u Gradu Zagrebu. Ipak, iz slike 7 vidljivo je da se destinacije Kontinentalne Hrvatske u većoj mjeri oslanjaju na domaće turiste koji su u 2016. godini činili 31,3 posto ukupnog broja noćenja turista ostvarenog u ovoj regiji.

Slika 7.
Noćenja i dolasci turista, Jadranska Hrvatska, Kontinentalna Hrvatska (bez Grada Zagreba) i Grad Zagreb, 2016.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

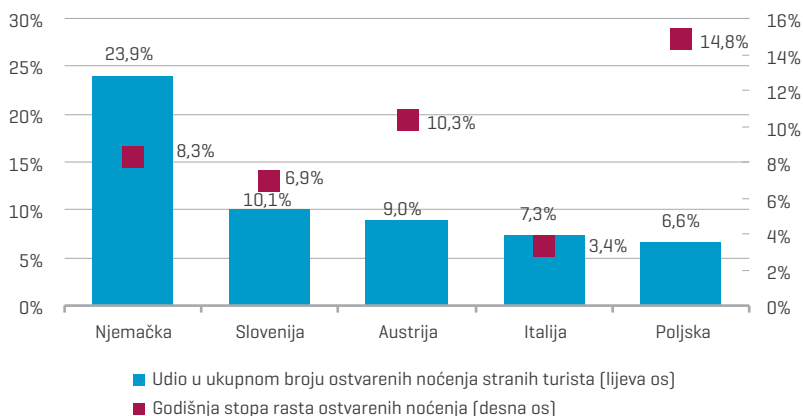

Glavna emitivna tržišta stranih posjetitelja prema državi porijekla u 2016. godini

Slika 8 prikazuje pet najvećih emitivnih tržišta hrvatskog turizma u 2016. godini. Već dugi niz godina naši najvjerniji gosti dolaze iz Njemačke. U 2016. godini, njemački turisti ostvarili su gotovo 17,1 milijun noćenja. Rast u odnosu na 2015. godinu iznosio je visokih 8,3 posto, a udio noćenja koji su ostvarili njemački turisti iznosi 23,9 posto ukupno ostvarenih turističkih noćenja u Republici Hrvatskoj. Naši susjedi Slovenci već duži niz godina čine drugo najveće emitivno tržište. Državljeni Slovenije u 2016. godini ostvarili su 7,1 milijun noćenja, što predstavlja međugodišnji rast od 6,9 posto. Za razliku od 2015. godine kada se među prvih pet najvećih emitivnih tržišta hrvatskog turizma pored tržišta Austrije i Italije nalazilo i tržište Češke, u 2016. peto mjesto zauzima tržište Poljske.

Slika 8.
Pet glavnih emitivnih tržišta stranih posjetitelja prema državi porijekla u 2016. godini

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Općenito, najveći porast broja dolazaka i noćenja u 2016. godini imali su gosti iz Švedske koji su ostvarili porast od 26 posto u turističkim dolascima te porast od 31,3 posto u ostvarenim noćenjima. S druge strane, najveći pad broja dolazaka i noćenja u Hrvatskoj zabilježili su gosti iz Japana i to pad

“ Za razliku od 2015. godine kada se među prvih pet najvećih emitivnih tržišta hrvatskog turizma pored tržišta Njemačke, Slovenije, Austrije i Italije nalazilo i tržište Češke, u 2016. peto mjesto zauzima tržište Poljske.

dolazaka od 24,4 posto i noćenja od 19,4 posto. Očigledno je da pozitivna kretanja europskog gospodarstva i dalje imaju pozitivne učinke na kretanja hrvatskog turizma. S druge strane, pozitivni trendovi u hrvatskom turizmu zasigurno su jednim dijelom uvjetovani i slabljenjem turističke potražnje za destinacijama na Bliskom istoku.

Najveća trgovačka društva

— Kao i prethodnih godina, u prvih deset poduzeća po visini prihoda nalaze se velike hotelske kuće s iznimkom društva Globalna hrana d.o.o. koje je registrirano u djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane. Uvid u financijske pokazatelje deset vodećih trgovačkih društava u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane ukazuje na nastavak pozitivnih kretanja ovog sektora tijekom 2016. godine [tablica 7]. Osnovna su obilježja poslovanja vodećih turističkih poduzeća povećanje prihoda i poslovanje s dobiti. Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava ovog sektora u 2016. godini iznosili su 5,7 milijardi kuna i bili veći za 10,9 posto u odnosu na prethodnu godinu. Deset najvećih trgovačkih društava turističkog sektora u obje promatrane godine, 2016. i 2015., kumulativno je poslovalo s dobiti, pri čemu u 2015. godini ostvaruju kumulativnu dobit od 961,3 milijuna kuna, a u 2016. u visini od 1,1 milijarde kuna (rast od 16,1 posto). Najveću dobit ostvarila su društva Valamar Riviera d.d. i Maistra d.d.² u visini od 265,1 milijuna kuna odnosno 130,5 milijuna kuna. Snažniji porast prihoda od porasta zaposlenosti doveo je do povećanja proizvodnosti rada deset najvećih turističkih poduzeća s 563,4 tisuće kuna u 2015. na 581,0 tisuću kuna u 2016. godini. Vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti za deset vodećih turističkih poduzeća u 2016. godini iznosila je 0,59, a godinu dana ranije 0,6. Premda vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti manja od 1,5 implicira mogućnost da poduzeće ostane bez sredstava za podmirenje kratkoročnih obveza, u djelatnostima poput turizma niske vrijednosti likvidnosti (uz preduvjet da su ostali pokazatelji poslovanja pozitivni) često su manje štetne za poslovanje poduzeća od visokih vrijednosti. Također, niski koeficijenti likvidnosti turističke djelatnosti mogu biti povezani sa znatno kraćim rokovima plaćanja dobavljačima (30 do 60 dana) od rokova za naplatu potraživanja. Koeficijent zaduženosti u 2016. godini iznosio je 0,37, što je ispod razine iz 2015. (0,4).

² Maistra d.d., Rovinj [Društvo] nastala je spajanjem društava Jadran-turist d.d., Rovinj i Anita d.d., Vrsar, te je registrirana 15. ožujka 2005. godine. Društvo je zajedno s društvima Slobodna Katarina d.o.o., Rovinj i Grand hotel Imperial d.d., Dubrovnik u sastavu Maistra Grupe. Maistra d.d., Rovinj kontrolirana je od strane društva Adria Resorts d.o.o., Rovinj, dok je krajnja Matica Adris grupa d.d., Rovinj [Zagrebačka burza, 2017a].

UKUPNI PRIHODI DESET VODEĆIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA OVOG SEKTORA U 2016. GODINI BILI SU VEĆI ZA 10,9 POSTO U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU.

Tablica 7.
Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovačkih društava u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u 2015. i 2016. godini

Napomene: Bruto marža = bruto dobit/ukupan prihod*100; koeficijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; koeficijent zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina; produktivnost = ukupan prihod/broj zaposlenih.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

	2015.	2016.	2015./2016.
Ukupni prihod (u milijunima kuna)	5.133,5	5.693,1	110,9
Dobit prije oporezivanja (u milijunima kuna)	961,3	1.116,4	116,1
Broj zaposlenih	9.111	9.799	107,6
Bruto marža (u %)	18,7	19,6	104,7
Profitabilnost imovine (u %)	4,1	5,1	122,4
Proizvodnost rada (prihod u tisućama kuna po zaposlenom)	563,4	581,0	103,1
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,34	0,34	101,0
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,60	0,59	98,5
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,38	0,37	97,6

Tablica 8.
Odabrani pokazatelji najvećih trgovačkih društava prema prihodima u 2016. godini

	Ukupni prihodi (u mil. kuna)	Bruto dobit (u mil. kuna)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža	Produktivnost (u tis. kuna)
Valamar Riviera d.d.	1.559,1	265,1	0,42	0,88	17,0%	601,0
Maistra d.d.	955,0	130,5	0,44	0,08	13,7%	611,8
Plava laguna d.d.	544,6	113,7	0,24	1,64	20,9%	578,1
Istraturist Umag d.d.	482,0	94,2	0,24	0,59	19,6%	455,1
Jadranski luksuzni hoteli d.d.	452,9	106,7	0,44	3,06	23,6%	588,2
Arena Hospitality Group d.d.	392,2	-135,1	0,36	0,93	-34,4%	601,5
Globalna hrana d.o.o.	377,9	377,9	0,26	1,43	100,0%	545,3
Solaris d.d.	354,1	3,8	0,46	0,70	1,1%	483,1
Liburnia Riviera Hoteli d.d.	295,0	17,0	0,19	0,95	5,8%	490,0
Grand hotel Lav d.o.o.	280,4	142,5	0,65	0,35	50,8%	1.452,9

Napomene: Bruto marža = bruto dobit/ukupan prihod*100; koeficijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; koeficijent zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina; produktivnost = ukupan prihod/broj zaposlenih.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

“ Najveću dobit u 2016. godini ostvarila su društva Valamar Riviera d.d. [265,1 milijun kuna] i Maistra d.d. [130,5 milijuna kuna].

U tablici 8 prikazani su ključni pokazatelji poslovanja deset vodećih poduzeća iz turističkog sektora u Republici Hrvatskoj, mjereno ukupnim prihodima. Kao i prošle godine, unutar deset vodećih društava turističkog sektora nalaze se redom Valamar Riviera d.d. [s 1,6 milijardi kuna ukupnih prihoda], zatim Maistra d.d., tri društva u vlasništvu Grupacije Lukšić [Plava laguna d.d., Istraturist Umag d.d. i Jadranski luksuzni hoteli d.d.], društvo Arena Hospitality Group d.d.³, Globalna hrana d.o.o., Solaris d.d. i Liburnia Riviera Hoteli d.d. Među deset najboljih u 2016. ušlo je društvo Grand hotel Lav d.o.o., a iz te je skupine izašlo društvo Dubrovački vrtovi sunca d.o.o.

Izuzev društva Istraturist Umag d.d. koje bilježi pad prihoda u 2016. u odnosu na 2015. [za 4,7 posto], ostala su društva u 2016. godini ostvarila međugodišnje povećanje prihoda. Negativni poslovni rezultat u 2016. godini ostvarilo je samo društvo Arena Hospitality Group d.d. Izrazito niska vrijednost koeficijenta likvidnosti društva Maistra d.d. posljedica je zaduživanja radi povećanog ulaganja u izgradnju hotela u nekoliko posljednjih godina. Međutim, usprkos tome što su kratkoročne obveze značajno veće od kratkotrajne imovine, Maistra d.d. nema problema s likvidnošću jer Grupa Maistra ima stalan pristup financijskim sredstvima [izvor kreditiranja je Matica Adris grupa d.d.].

Od deset najvećih trgovačkih društava u sektoru turizma u stopostotnom privatnom vlasništvu nalaze se Maistra d.d. [domaći kapital], Istraturist Umag d.d. [domaći kapital], Globalna hrana d.o.o. [domaći kapital], Plava Laguna [85 posto strani kapital], Jadranski luksuzni hoteli d.d. [31 posto strani kapital] te Grand hotel Lav d.o.o. [100 posto strani kapital]. U mješovitom vlasništvu nalaze se Valamar Riviera d.d. [50 posto privatno, 44 posto strani kapital] i društvo Arena Hospitality Group d.d. [50 posto privatno vlasništvo, 1 posto strani kapital].

³ 22. ožujka 2017. godine Glavna skupština usvojila je Odluku o povećanju temeljnog kapitala i Odluku o promjeni tvrtke Društva iz „Arenaturist d.d.“ u „Arena Hospitality Group d.d.“.

Izvještaj sa Zagrebačke burze

“Na Zagrebačku burzu uvršteno je trideset i jedno trgovačko društvo iz djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Od vodećih deset društava iz ovog sektora na Zagrebačku burzu uvršteni su Arena Hospitality Group d.d., Valamar Riviera d.d., Plava Laguna d.d., Liburnia Riviera Hoteli d.d. i Solaris d.d.

Na Zagrebačku burzu uvršteno je trideset i jedno trgovačko društvo iz djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Od vodećih deset društava iz ovog sektora na Zagrebačku burzu uvršteni su Arena Hospitality Group d.d., Valamar Riviera d.d., Plava Laguna d.d., Liburnia Riviera Hoteli d.d. i Solaris d.d.

U sastavu burzovnog indeksa Zagrebačke burze CROBEX nalaze se dva trgovačka društva iz turističkog sektora i to Arena Hospitality Group d.d. [s težinom u indeksu 9,81 posto] i Valamar Riviera d.d. [s težinom u indeksu 9,56 posto]. U sastavu indeksa CROBEX nalazi se i Adris Grupa čija je članica Maistra d.d. [s težinom u indeksu 9,94 posto].

Kako bi se olakšalo praćenje tržišnih trendova i donošenje investicijskih odluka, od 22. veljače 2013. godine na Zagrebačku burzu uvedeni su i sektorski indeksi, koji su inače uobičajeni na velikim svjetskim burzama. Jedan od sektorskih indeksa je i CROBEXturist kojim se prate prinosi i rizici u sektoru turizma. Radi se o cjenovnom indeksu, a uvjet za uvrštenje u indeks jest najmanje 70 posto dana trgovanja, dok je broj sastavnica neograničen [pri čemu svaka sastavnica ima jednaku težinu u indeksu]. Bazni je datum 21. veljače 2013., a bazna vrijednost 1000. U sastavu ovog indeksa trenutno su dionice društva Arena Hospitality Group d.d., Liburnia Riviera Hotela d.d., FTB Turizma d.d., Valamar Riviere d.d. te Maistre d.d. Indeks CROBEXturist u 2016. godini ostvario je rast od 21 posto u odnosu na prethodnu godinu. Pozitivna kretanja ovog indeksa nastavljaju se i u ovoj godini, što potvrđuje podatak da je CROBEXturist u prvom polugodištu 2017. zabilježio međugodišnji rast od 50,4 posto [Zagrebačka burza, 2017b].

Na značaj turističkog sektora ukazuju i podaci o tržišnoj kapitalizaciji i prometu dionicama društava iz te djelatnosti. Prema izvještaju o pregledu trgovine na Zagrebačkoj burzi u 2016. godini, turistički sektor čini značajan udio u ukupnoj tržišnoj kapitalizaciji i ukupnom prometu ostvarenom na Zagrebačkoj burzi [12,8 posto tržišne kapitalizacije i 21,4 posto ukupnog prometa Zagrebačke burze u 2015. godini] [Zagrebačka burza, 2017c].

Svjetski turizam u 2016. godini

“ Broj dolazaka stranih turista na globalnoj razini porastao je s 25 milijuna u 1950. godini na 278 milijuna u 1980. godini, 674 milijuna u 2000., 1,18 milijardi u 2015. godini, da bi u 2016. godini dosegao brojku od 1,235 milijardi.

Tijekom posljednjih desetljeća svjetski turizam⁴ ostvaruje kontinuirani rast i diverzifikaciju te postaje jedan od najvećih i najbrže rastućih sektora svjetskog gospodarstva (UNWTO, 2017). Broj dolazaka stranih turista na globalnoj razini porastao je s 25 milijuna u 1950. godini na 278 milijuna u 1980. godini, 674 milijuna u 2000., 1,18 milijardi u 2015. godini, da bi u 2016. godini dosegao brojku od 1,235 milijardi. Sektor turizma je i u 2016. godini, prema izvješću Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih naroda (United Nations World Tourism Organization – UNWTO), na svjetskoj razini zabilježio iznadprosječne stope rasta. Broj dolazaka stranih turista u 2016. godini dosegao je brojku od 1,235 milijardi, što je 46 milijuna dolazaka više u odnosu na 2015. godinu (međugodišnji rast od 3,9 posto). Premda je međugodišnja stopa rasta u 2016. godini bila nešto niža nego u 2015., i dalje se kretala u okvirima prosječne godišnje stope rasta svjetskog turizma za razdoblje od 2010. do 2020. godine od 3,8 posto, prognozirane u izvješću Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih naroda.

Najveći međugodišnji rast dolazaka stranih turista u 2016. godini bilježe Azija i Pacifik – 8,6 posto te Afrika – 8,1 posto (tablica 9). Zatim slijede Sjeverna i Južna Amerika sa stopom rasta od 3,5 posto te Europa sa stopom rasta od 2 posto. S druge strane, područje Bliskog istoka bilježi pad dolazaka stranih turista od 3,7 posto, dok je najveći međugodišnji porast međunarodnih dolazaka turista unutar Europe zabilježen u sjevernoj Europi (6,4 posto), iza koje slijedi središnja Europa s rastom od 3,8 posto. Mediteranska Europa kojoj pripada i Hrvatska u prošloj godini bilježi skroman rast međunarodnih dolazaka turista od 1,3 posto.

Promotri li se struktura dolazaka turista prema svjetskim regijama, vidljivo je da je najposjećenija regija Europa (49,9 posto svih međunarodnih dolazaka turista), iza koje slijede područje Azije i Pacifika (25,0 posto) te Sjeverna Amerika s 10,6 posto (tablica 9). Također, prema podacima UNWTO-a, na svjetskoj se razini kao prijevozno sredstvo za dolazak turista najčešće koristi

⁴ Prema podacima iz publikacije UNWTO Tourism Highlights: 2017 Edition (<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>, pristupljeno 14. studenog 2017.).

avion [55,0 posto dolazaka], zatim slijede prijevozna sredstva cestovnog prometa, željezničkog prometa te prijevozna sredstva vodenog prometa.

Tablica 9.

Međunarodni dolasci turista, u milijunima , svijet, 1990. – 2016.

	Međunarodni dolasci turista, u milijunima							Godišnja promjena	Tržišni udio
	1990.	1995.	2000.	2005.	2010.	2015.	2016.*	2016./2015.	2016.
SVIJET	435	526	674	809	953	1189	1235	3,9%	100,0%
Europa	261,5	303,5	386,7	453,3	489	603,7	616,2	2,1%	49,9%
Sjeverna Europa	28,7	36,4	44,8	59,9	62,8	75,4	80,2	6,4%	6,5%
Zapadna Europa	108,6	112,2	139,7	141,7	154,4	181,4	181,5	0,1%	14,7%
Središnja/istočna Europa	33,9	58,9	69,6	95,3	98,5	121,4	126	3,8%	10,2%
Južna/mediteranska Europa	90,3	96	132,6	156,4	173,3	225,5	228,5	1,3%	18,5%
Od čega EU-28	230,1	266	330,5	367,9	384,4	477,8	500,1	4,7%	40,5%
Azija i Pacifik	56	82,1	110,3	154,1	208,1	284	308,4	8,6%	25,0%
Sjeveroistočna Azija	26,4	41,3	58,3	85,9	111,5	142,1	154,3	8,6%	12,5%
Jugoistočna Azija	21,2	28,5	36,3	49	70,5	104,2	113,2	8,6%	9,2%
Oceanija	5,2	8,1	9,6	10,9	11,4	14,3	15,6	9,1%	1,3%
Južna Azija	3,2	4,2	6,1	8,3	14,7	23,4	25,3	8,1%	2,0%
Amerika	92,8	108,8	128,2	133,3	150	192,6	199,2	3,4%	16,1%
Sjeverna Amerika	71,8	80,5	91,5	89,9	99,5	127,5	130,5	2,4%	10,6%
Karibi	11,4	14	17,1	18,8	19,5	24,1	25,2	4,6%	2,0%
Središnja Amerika	1,9	2,6	4,3	6,3	7,8	10,2	10,7	4,9%	0,9%
Južna Amerika	7,7	11,7	15,3	18,3	23,2	30,8	32,8	6,5%	2,7%
Afrika	14,8	18,8	26,2	34,8	50,4	53,4	57,8	8,2%	4,7%
Sjeverna Afrika	8,4	7,3	10,2	13,9	19,7	18	18,6	3,3%	1,5%
Subsaharska Afrika	6,4	11,5	16	20,9	30,7	35,4	39,2	10,7%	3,2%
Srednji istok	9,6	12,7	22,4	33,7	55,4	55,6	53,6	-3,6%	4,3%

* Podaci za 2016. godinu su preliminarni.

Izvor: UNWTO, 2017.

Međunarodni turizam čini 7 posto svjetskog izvoza roba i usluga u 2016. te unazad pet godina ostvaruje brži rast od svjetske trgovine. U terminima veličine doprinosa svjetskom izvozu, turizam je rangiran na trećem mjestu – iza kemijske industrije i industrije goriva te ispred automobilske industrije i industrije hrane. Velikom broju zemalja u razvoju turizam predstavlja značajnu izvoznu djelatnost.

“ Najveći međugodišnji porast međunarodnih dolazaka turista unutar Europe zabilježen je u sjevernoj Europi [6,4 posto], iza koje slijedi središnja Europa s rastom od 3,8 posto. Mediteranska Europa kojoj pripada i Hrvatska u prošloj godini bilježi skroman rast međunarodnih dolazaka turista od 1,3 posto.

Prihodi od međunarodnog turizma ostvareni u 2016. godini na razini svjetske ekonomije procijenjeni su na 1,4 bilijuna američkih dolara. Vodeće turističke destinacije prema visini ostvarenih prihoda od međunarodnog turizma bile su SAD, Španjolska, Tajland i Kina. Među vodećih deset turističkih receptivnih zemalja svijeta prema broju dolazaka stranih turista u 2016. godini nalazi se pet europskih zemalja. To su vodeća Francuska s 82,6 milijuna dolazaka stranih turista, Španjolska sa 75,6 milijuna, Italija s 52,34 milijuna te Njemačka s 35,6 milijuna dolazaka stranih turista. U 2016. godini najviše turističkih putovanja svijetom ostvarili su Kinezi, državljani SAD-a te Britanci, dok se značajno smanjio udio turista iz Rusije i Brazila.

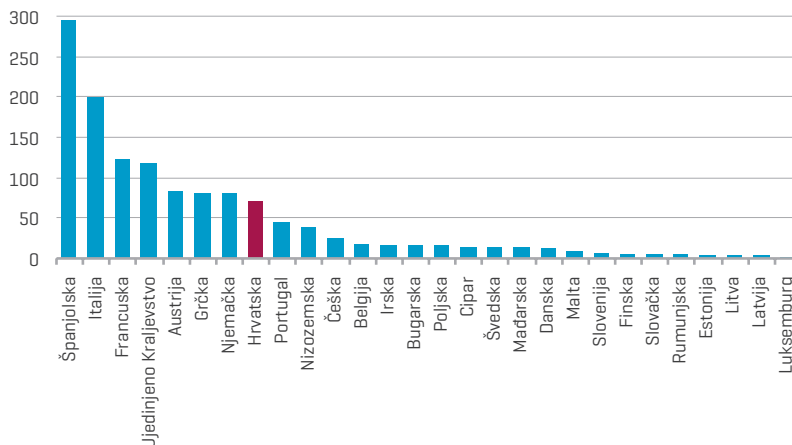
Turizam u Europskoj uniji (EU-28)

Prema podacima Eurostata⁵ za 2016. godinu najpopularnija turistička destinacija za strane turiste bila je Španjolska s ostvarenih 294,6 milijuna noćenja stranih turista u turističkim smještajnim objektima, što čini 22,3 posto ukupnog broja noćenja nerezidenata u EU-28 (slika 9). Nakon Španjolske slijedi Italija sa 199,4 milijuna noćenja, zatim Francuska sa 123,9 milijuna noćenja i Ujedinjeno Kraljevstvo sa 118 milijuna noćenja⁶. Spomenute zemlje ostvaruju više od polovine [55,6 posto] ukupnog broja noćenja nerezidenata u Europskoj uniji. S druge strane, najmanju turističku posjećenost bilježe Luksemburg i Latvija. Hrvatska se s ostvarenih 72,1 milijun noćenja stranih turista u 2016. godini i dalje nalazi na vrlo dobrom osmom mjestu ljestvice EU zemalja (slika 9).

Slika 9.
Noćenja nerezidenata,
države EU-28, 2016.

Napomena: Pokazatelj za Ujedinjeno Kraljevstvo izračunat je na temelju podataka za 2014.

Izvor: Eurostat.

“Hrvatski turizam u ukupnom turističkom prometu mediteranskih europskih zemalja sudjeluje sa 7,9 posto.

Zanimljivo je usporediti turističke rezultate Hrvatske s rezultatima konkurentskih mediteranskih zemalja (slika 10). U promatranim je zemljama tijekom 2016. godine ukupno ostvareno 916,3 milijuna noćenja nerezidenata. Pritom je gotovo jedna trećina turističkog prometa ostvarena u Španjolskoj

⁵ Preuzeto s internetske stranice: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics/hr [pristupljeno 12. studenog 2017.].

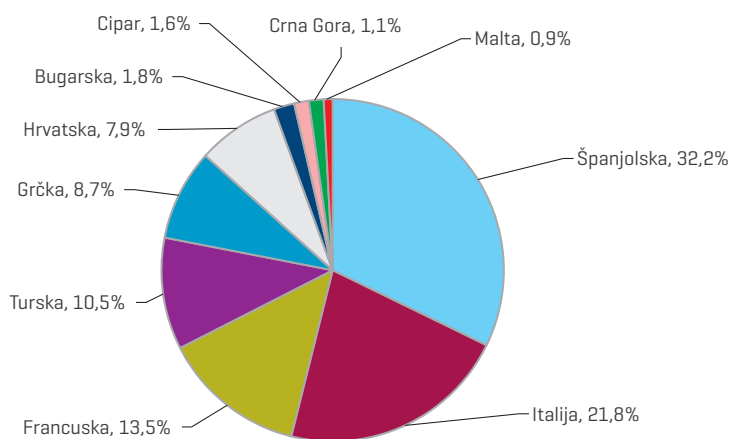
⁶ Podatak za 2014. godinu.

NAJVEĆE PRIHODE OD MEĐUNARODNOG TURIZMA U 2015. GODINI BILJEŽE ŠPANJOLSKA (50,9 MILIJARDI EURA), FRANCUSKA (41,4 MILIJARDE EURA) I UJEDINJENO KRALJEVSTVO (41,1 MILIJARDA EURA).

[32,2 posto], 21,8 posto u Italiji te 13,5 posto u Francuskoj. Hrvatska se s udjelom od 7,9 posto nalazi na šestom mjestu (slika 10).

Slika 10.
Noćenja stranih turista, Hrvatska i odabrane konkurentne zemlje, 2016.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Eurostata.

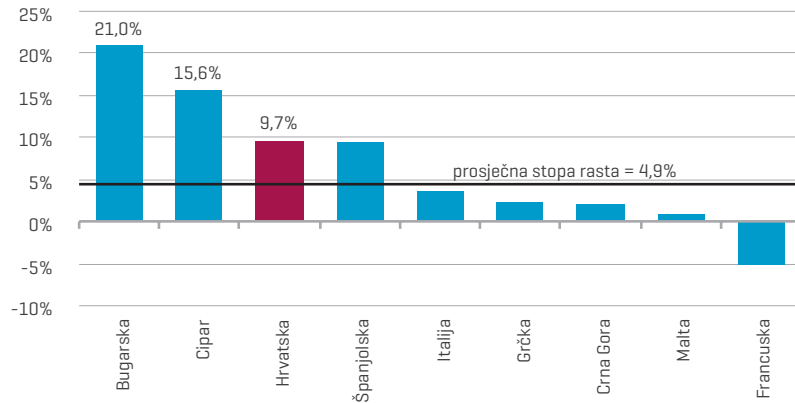
Prema podacima Eurostata, najveći međugodišnji rast noćenja stranih turista u 2016. godini među promatranim zemljama bilježi Bugarska – 21,1 posto te Cipar – 15,6 posto (slika 11). Hrvatska se s međugodišnjom stopom rasta od 9,7 posto nalazi na odličnom trećem mjestu. Najniža stopa rasta noćenja stranih turista zabilježena je u Malti (0,9 posto), dok Francuska bilježi pad noćenja nerezidenata od 5 posto.

“Hrvatska se s 18,6 noćenja po stanovniku svrstava u sam vrh najpopularnijih turističkih odredišta EU-a u 2016. godini, odmah nakon Malte.

Kao mjera popularnosti turističkih odredišta među zemljama EU-28 koristi se pokazatelj intenziteta turizma. Prema vrijednosti tog pokazatelja Hrvatska se s 18,6 noćenja po stanovniku svrstava u sam vrh najpopularnijih turističkih odredišta EU-a u 2016. godini, odmah nakon Malte (slika 12). Za usporedbu, Hrvatska se prema vrijednosti ovog pokazatelja u 2014. godini nalazila na trećem mjestu ljestvice promatranih zemalja.

Slika 11.
Međugodišnje stope rasta ukupnog broja noćenja stranih turista za Hrvatsku i konkurentske zemlje međunarodnog okruženja, 2016./2015.

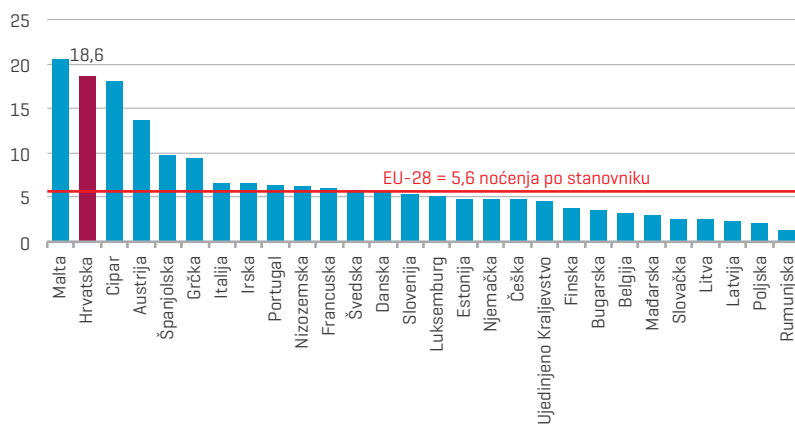
Izvor: Izračun autorice prema podacima Eurostata.

Slika 12.
Intenzitet turizma, EU-28, 2016.

Napomena: Pokazatelj za Ujedinjeno Kraljevstvo izračunat je na temelju podataka za 2014.

Izvor: Eurostat.

Promotri li se ekonomska vrijednost međunarodnog turizma mjerena udjelom prihoda od međunarodnog turizma u ukupnom BDP-u po državama članicama EU-a, vidljivo je da je u 2015. godini udio prihoda od putovanja u BDP-u bio najveći u Hrvatskoj (18,1 posto naspram 17,2 posto u 2014. godini). Zatim slijedi Malta s udjelom od 13,4 posto te Cipar s udjelom od 12,7 posto. U apsolutnim terminima, u 2015. najveće prihode od međunarodnog turizma bilježe Španjolska (50,9 milijardi eura), Francuska (41,4 milijarde eura) i Ujedinjeno Kraljevstvo (41,1 milijarda eura) te zatim Italija (35,6 milijardi eura) i Njemačka (33,3 milijarde eura). Istovremeno, najveću razinu neto prihoda od međunarodnog turizma u 2015. godini bilježi Španjolska u visini od 35,2 milijarde eura, dok je Njemačka ostvarila najveći deficit od 36,6 milijardi eura.

Turizam u Hrvatskoj u 2017.

“U prvih devet mjeseci ove godine zabilježeno je 16 milijuna dolazaka turista koji su ostvarili 83,6 milijuna noćenja, što predstavlja rast od 11,9 odnosno 10,5 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

“Devizni prihod od turizma u prva dva tromjesečja 2016. godine bilježi porast od 11,6 posto u odnosu na isto razdoblje 2015. godine.

— Fizički i financijski pokazatelji turističke sezone za razdoblje prvih devet mjeseci 2017. godine ukazuju na nastavak trenda rasta turističkog sektora Republike Hrvatske. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u Hrvatsku je u prvih devet mjeseci ove godine došlo 16 milijuna turista koji su ostvarili 83,6 milijuna noćenja, što predstavlja rast od 11,9 odnosno 10,5 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. K tome, broj je ostvarenih noćenja u prvih devet mjeseci 2017. godine za 5,5 posto veći od ostvarenog broja noćenja u cijeloj 2016. godini. Od toga su iznosa 6,4 posto ostvarili domaći, a 93,6 strani turisti. Samo u srpnju porast broja ostvarenih noćenja iznosio je 10,7 posto u odnosu na srpanj 2016. godine. Rast broja noćenja u kolovozu iznosio je još uvijek visokih 5,3 posto u odnosu na isti mjesec 2016. Gledano po županijama, najveći broj noćenja u razdoblju od siječnja do rujna 2017. godine ostvaren je u Istarskoj županiji (24,7 milijuna noćenja), zatim u Splitsko-dalmatinskoj (16,0 milijuna) i Primorsko-goranskoj županiji (14,3 milijuna noćenja). Pritom sve hrvatske županije bilježe porast broja noćenja turista. Među županijama Kontinentalne Hrvatske najveći porast pritom bilježe Međimurska (45,4 posto) i Vukovarsko-srijemska županija (45,4 posto), dok u Jadranskoj Hrvatskoj najveći porast noćenja bilježe Ličko-senjska (13,8 posto) i Dubrovačko-neretvanska županija (12,9 posto). Zagreb i dalje učvršćuje svoju poziciju privlačne turističke destinacije. Prestižan svjetski turistički vodič Lonely Planet stavio je Zagreb na vrh ljestvice najpoželjnijih i nedovoljno istraženih europskih destinacija u 2017. godini. Također, na temelju rezultata online glasanja koje provodi „European Best Destination“ Stari Grad na otoku Hvaru smješten je na izvrsno osmo mjesto najboljih europskih destinacija.

Za razliku od podataka koje objavljuje Državni zavod za statistiku, Ministarstvo turizma je 30. listopada ove godine objavilo podatak da je hrvatski turizam u razdoblju od siječnja do rujna ostvario rekordnu brojku od 100 milijuna noćenja. Podatak je dobiven putem sustava eVisitor koji sadrži turistički promet ostvaren u komercijalnim i nekomercijalnim objektima te nautičkom charteru⁷.

⁷ Poslovni.hr, <http://www.poslovni.hr/hrvatska/prvi-put-u-povijesti-u-hrvatskoj-ostvareno-100-milijuna-nocenja-333807> (pristupljeno 16. studenog 2017.).

Tablica 10.
Noćenja turista po županijama i NUTS2 regijama, siječanj – rujn 2017.

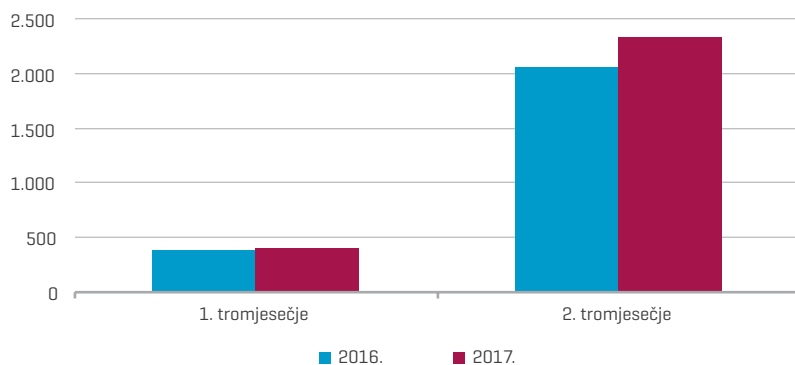
Izvor: Sistematizacija autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

	Noćenja turista	Indeks 1. – 9.2017. 1. – 9.2016.
Kontinentalna Hrvatska	3.306.369	116,0
Grad Zagreb	1.704.017	113,0
Karlovačka županija	524.121	121,7
Krapinsko-zagorska županija	254.832	120,4
Osječko-baranjska županija	130.387	103,2
Međimurska županija	129.506	151,8
Zagrebačka županija	116.483	117,4
Varaždinska županija	107.934	110,7
Vukovarsko-srijemska županija	101.455	145,4
Sisačko-moslavačka županija	67.719	108,1
Bjelovarsko-bilogorska županija	51.690	103,6
Brodsko-posavska županija	39.387	111,2
Koprivničko-križevačka županija	29.817	100,0
Virovitičko-podravska županija	25.926	104,8
Požeško-slavonska županija	23.095	118,0
Jadranska Hrvatska	79.070.409	110,2
Istarska županija	24.742.711	109,9
Splitsko-dalmatinska županija	15.990.933	111,5
Primorsko-goranska županija	14.340.756	106,7
Zadarska županija	9.000.758	112,2
Dubrovačko-neretvanska županija	7.087.868	112,9
Šibensko-kninska županija	5.332.165	109,4
Ličko-senjska županija	2.575.218	113,8
Republika Hrvatska	82.376.778	110,5

Devizni prihod od turizma, prema podacima HNB-a, u prva dva tromjesečja 2016. godine bilježi porast od 11,6 posto u odnosu na isto razdoblje 2015. godine [slika 13]. S obzirom na pozitivna turistička kretanja tijekom prvih devet mjeseci ove godine, za očekivati je da će ukupni prihodi od međunarodnog turizma ostvareni u ovoj godini premašiti razinu iz 2016. godine.

Slika 13.
Devizni prihodi od turizma za I. i II. tromjesečje 2016. i 2017. godine, u milijunima eura

Izvor: Hrvatska narodna banka.

Zaključak

“Hrvatski turizam u 2018. godini očekuju ulaganja u visini od 940 milijuna eura kojima je cilj povećanje kvalitete i konkurentnosti. Hrvatska je turistička destinacija s velikim potencijalom, u kojoj pored velikog broja stalnih gostiju postoji i velik broj potencijalnih turista koje bi trebalo privući i upoznati s turističkom ponudom.

Hrvatski turistički sektor i u 2016. godini ostvario je rekordne rezultate – 78,0 milijuna noćenja i 15,6 milijuna turističkih dolazaka. Ukupni prihodi od međunarodnog turizma u 2016. godini iznosili su u 8,6 milijardi eura, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja rast od 8,5 posto. Fizički i financijski pokazatelji turističke sezone za razdoblje prvih devet mjeseci 2017. godine također ukazuju na nastavak snažnog rasta turističkog sektora Republike Hrvatske. Prema podacima dobivenim iz sustava eVisitor u prvih devet mjeseci ove godine zabilježena je povijesna brojka od 100 milijuna noćenja turista. U sklopu 30. Kongresa ugostitelja i turističkih djelatnika Hrvatske obrtničke komore, održanog 13. studenog u Šibeniku, ministar Capello je za 2018. godinu najavio mjere usmjerene na razvoj i promicanje selektivnih oblika turizma te ulaganja u visini od 940 milijuna eura investicija u turizmu, kojima je cilj povećanje kvalitete i konkurentnosti. Razvoj turizma važan je i zbog njegovog doprinosa zapošljavanju i gospodarskom rastu te razvoju ruralnih, rubnih i manje razvijenih područja. Turizam ima važnu ulogu u razvoju europskih regija, razvojem turističke infrastrukture pridonosi se lokalnim razvoju, a radnim mjestima koja se otvaraju ili zadržavaju može se spriječiti industrijski ili ruralni pad.

Budući da su gospodarske prognoze Europske komisije i UNWTO-a za sva najvažnija emitivna tržišta hrvatskog turizma pozitivne, za očekivati je da i sezona 2018. bude uspješna. Hrvatska je turistička destinacija s velikim potencijalom, u kojoj pored velikog broja stalnih gostiju postoji i velik broj potencijalnih turista koje bi trebalo privući i upoznati s turističkom ponudom.

Literatura:

Državni zavod za statistiku, 2017, „Dolasci i noćenja turista u 2016.“, Priopćenje 4.3.2., Zagreb: Državni zavod za statistiku.

Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics/hr [pristupljeno 12. studenog 2017.].

Poslovna Hrvatska. <http://www.poslovnahrvatska.hr> [pristupljeno 13. studenog 2017.].

Poslovni.hr, <http://www.poslovni.hr/hrvatska/prvi-put-u-povijesti-u-hrvatskoj-ostvareno-100-milijuna-nocenja-333807> [pristupljeno 14. studenog 2017.].

UNWTO, 2017 „UNWTO Tourism highlights: 2017 Edition“, Madrid: UNWTO, <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029> [pristupljeno 14. studenog 2017.].

Zagrebačka burza, 2017a, „Godišnje izvješće 2016. – Grupa Maistra“, Zagreb: Zagrebačka burza.

Zagrebačka burza, 2017b, „Pregled trgovine u prvom polugodištu 2017. godine“, Zagreb: Zagrebačka burza.

Zagrebačka burza, 2017c, „Pregled trgovine u 2016. godini“, Zagreb: Zagrebačka burza.

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J.F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200, Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Maruška Vizek, ravnateljica

Glavni urednik

Goran Buturac

Autorica analize

Ivana Rašić Bakarić

Izvršna urednica

Ivana Kovačević

Lektura

Ivona Krezić

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CC0 javna domena

Napomena: *Sektorska analiza* autorskoga je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza Energetika i naftna industrija izlazi u prosincu 2017.